Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kuues koda)

5. september 2019*

Eelotsusetaotlus – Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 – Töötajate vaba liikumine – Võrdne kohtlemine – ELTL artikkel 45 – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Artikkel 4 – Töökohaliikmesriigi ja kolmanda riigi vahel sõlmitud sotsiaalkindlustuskonventsioon – Perehüvitised – Kohaldamine piirialatöötaja suhtes, kes ei ole ei konventsiooniosalise riigi kodanik ega alaline elanik

Kohtuasjas C-801/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel conseil supérieur de la sécurité sociale'i (kõrgem sotsiaalkindlustuskomisjon, Luksemburg) 17. detsembri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. detsembril 2018, menetluses

EU

versus

Caisse pour l'avenir des enfants,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president C. Toader, kohtunikud A. Rosas (ettekandja) ja M. Safjan,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 99 pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega,

on teinud järgmise

määruse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artiklit 45, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46 ning parandused ELT 2004, L 229, lk 35 ja ELT 2005, L 197,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

lk 34), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72 ning parandus ELT 2004, L 200, lk 1).

2 Taotlus esitati kohtuvaidluses EU ja Caisse pour l'avenir des enfants'i (laste tuleviku kassa, Luksemburg) vahel seoses viimase keeldumisega maksta peretoetust EU lapsele, kes elab koos emaga kolmandas riigis.

Õiguslik raamistik

1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsioon

3 16. septembril 1965 Rio de Janeiros allkirjastatud Luksemburgi Suurhertsogiriigi ja Brasiilia Liitvabariigi vahel sõlmitud sotsiaalkindlustuskonventsioon (*Mémorial A* 1966, lk 621), sätestas põhikohtuasja asjaolude suhtes kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsioon") artiklis 1:

„Käesoleva konventsiooni eesmärk on reguleerida Kõrgete Konventsiooniosaliste kodanike sotsiaalkindlustust, lähtudes võrdse kohtlemise põhimõttest."

4 Selle konventsiooni artiklis 2 oli sätestatud:

„Konventsiooni kohaldatakse haigus-, rasedus- ja sünnitus-, töövõimetus-, vanadus-, surma- ja tööõnnetuskindlustuse ning perehüvitiste suhtes (välja arvatud sünnitushüvitis, mis on mitteosamakseline)."

5 Selle konventsiooni artikli 3 lõike 1 kohaselt:

„Ühe või teise konventsiooniosalise kodaniku suhtes, kes tavapäraselt töötab ühe konventsiooniosalise territooriumil, kuulub kohaldamisele selle konventsiooniosalise õigus."

6 Sama konventsiooni artiklis 4 oli sätestatud:

„Ühe konventsiooniosalise kodanikud, kellel on õigus saada rahalisi hüvitisi, saavad neid hüvitisi täies mahus ja piiranguteta nii kaua, kui nad elavad ühe või teise konventsiooniosalise territooriumil."

Määruse nr 883/2004

7 Määruse nr 883/2004 artikli 4 kohaselt:

„Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, võimaldatakse isikutele, kelle suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, iga liikmesriigi õigusaktide alusel samasuguseid soodustusi ja nende suhtes kehtivad samasugused kohustused kui nimetatud riigi kodanike suhtes."

Luksemburgi õigus

8 1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsiooni kiitis Luksemburgi Suurhertsogiriik heaks 12. juuli 1966. aasta seadusega (*Mémorial A* 1966, lk 620).

9 Sotsiaalkindlustusseadustiku (*code de la sécurité sociale*) artikli 269 „Hüvitise saamise tingimused" esimeses lõigus on sätestatud:

„Õigus peretoetustele käesolevas peatükis ette nähtud tingimustel on:

a) isiklikult lastel, kes elavad tegelikult ja katkematult Luksemburgis ja kellel on seal alaline elukoht;

b) lapse pereliikmetel vastavalt kohaldatavale rahvusvahelise õiguse aktile: Luksemburgi õiguse kohaldamisalasse kuuluvatel isikutel, kes kuuluvad ühtlasi ka ühenduse määruste või mõne muu Luksemburgi poolt sotsiaalkindlustuse valdkonnas sõlmitud kahe- või mitmepoolse akti kohaldamisalasse, mis näeb ette peretoetuste maksmise töökohajärgse riigi õigusnormide alusel. Isiku pereliikmena käsitatakse last, kes kuulub selle isiku perekonda artiklis 270 esitatud määratluse tähenduses. Käesolevas seadustikus viidatud pereliikmed peavad elama riigis, mida peetakse silmas kõnealuste määruste või aktidega."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

10 Prantsusmaal elav ja Luksemburgis töötav Portugali kodanik EU esitas 8. detsembril 2015 Caisse nationale des prestations familiales'ile (riiklik perehüvitiste kassa, Luksemburg) (nüüd Caisse pour l'avenir des enfants; laste tuleviku kassa) taotluse peretoetuste saamiseks lapsele, kes elab koos oma emaga Brasiilias.

11 Caisse pour l'avenir des enfants jättis 6. juuni 2016. aasta otsusega kõnealuse taotluse rahuldamata, sest EU ei kuulu sotsiaalkindlustusseadustiku (*code de la sécurité sociale*) artikli 269 esimese lõigu punkti b kohaldamisalasse, sest tema suhtes ei kohaldata 1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsiooni, kuna ta ei ole Brasiilia ega Luksemburgi kodanik.

12 Conseil arbitral de la sécurité sociale (sotsiaalkindlustuse lepituskomisjon, Luksemburg), kellele EU esitas hagi, tunnistas hagi 7. juuli 2017. aasta kohtuotsusega põhjendamatuks. Lepituskomisjon leidis, et EU lapsel puudub õigus peretoetusele – st nii lapsel isiklikult, sest ta ei ela tegelikult ja alaliselt Luksemburgis, ema pereliikmena, kuivõrd tema ema suhtes ei kohaldata Luksemburgi õigust, ega ka isa pereliikmena, sest ta isa suhtes ei kohaldata 1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsiooni, kuna viimane ei ole ei Luksemburgi ega Brasiilia kodanik, sest tema käsitamiseks Luksemburgi kodanikuna ei piisa üksnes sellest, et ta on piirialatöötaja.

13 Teiseks märkis conseil arbitral de la sécurité sociale (sotsiaalkindlustuse lepituskomisjon, Luksemburg), et on küsitav, kas 15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsus Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16) on põhikohtuasja suhtes kohaldatav, kuid ei esitanud seda küsimust siiski põhikohtuasja pooltele ega teinud sellest õiguslikke järeldusi.

14 EU esitas 4. augustil 2017 conseil arbitral de la sécurité sociale'i (sotsiaalkindlustuse lepituskomisjon, Luksemburg) otsuse peale apellatsioonkaebuse conseil supérieur de la sécurité sociale'ile (kõrgem sotsiaalkindlustuskomisjon, Luksemburg), et panna maksma oma õigus saada oma lapsele peretoetust.

15 EU väitis, et kui ta töötaks Prantsusmaal, võiks ta saada oma lapsele Prantsuse perehüvitisi Prantsuse Vabariigi ja Brasiilia Liitvabariigi vahel Brasílias 15. detsembril 2011 sõlmitud sotsiaalkindlustuslepingu alusel ja et kui ta töötaks Portugalis, siis võiks ta saada oma lapsele Portugali peretoetusi kahepoolse nn Iberoamericano lepingu alusel.

16 Tuginedes Euroopa Liidus kehtivale töötajate vaba liikumise põhimõttele ja viidates ELTL artiklile 45, direktiivile 2004/38 ning määrusele nr 883/2004, nõuab EU õigust Luksemburgi peretoetustele, väites, et kui talle neid ei maksta, siis on tegemist eriti ebasoodsa olukorraga, mis sunnib teda Luksemburgis töötamise lõpetama – see aga kujutab endast töötajate Euroopa Liidus vabalt liikumise põhimõtte piirangut.

17 Teise võimalusena väidab EU, viidates Euroopa Liidu Kohtu 15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsusele Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16), et liidu asjasse puutuvatest õigusnormidest tulenevale võrdse kohtlemise põhimõttele võib tugineda selle liikmesriigi asutuse vastu, kus isik on kindlustatud, kui on olemas nimetatud teise liikmesriigi ja asjasse puutuva kolmanda riigi vaheline sotsiaalkindlustuskonventsioon. Lisaks palub EU, et Euroopa Kohtule esitataks eelotsusetaotlus.

18 Caisse pour l'avenir des enfants nõuab, et conseil arbitral de la sécurité sociale'i (sotsiaalkindlustuse lepituskomisjon, Luksemburg) otsus jäetaks muutmata, sest nii laps kui ka tema ema ega ka EU ei vasta sotsiaalkindlustusseadustiku (*code de la sécurité sociale*) artiklis 269 ette nähtud hüvitise saamise tingimustele.

19 Conseil supérieur de la sécurité sociale (kõrgem sotsiaalkindlustuskomisjon, Luksemburg) palus 22. jaanuaril 2018 põhikohtuasja pooltel võtta seisukoht 1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsiooni kohaldamise kohta isikute suhtes – kes, nagu käesolevas kohtuasjas, ei ela kummagi konventsiooniosalise riigi territooriumil –, lähtudes kõnealuse konventsiooni artiklist 4, mille kohaselt peab rahalise hüvitise saamiseks elama kodanik ühe või teise konventsiooniosalise riigi territooriumil.

20 Sellega seoses viitab EU uuesti 15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsusele Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16) ja väidab, et arvestades võrdse kohtlemise põhimõtet ja töötajate liidus vaba liikumise põhimõtet, ei saa tema vastu tugineda 1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsiooni artiklile 4.

21 Caisse pour l'avenir des enfants väidab vastu, et isegi kui pärast 15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsust Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16) on Luksemburg nüüd kohustatud kodakondsuse alusel diskrimineerimise välistamiseks andma Luksemburgi ja kolmanda riigi vahel sõlmitud iga rahvusvahelise konventsiooni põhjal soodustusi igale liikmesriigi kodanikule, ei ole EU põhikohtuasjas objektiivselt võttes samas olukorras nagu niisuguse konventsiooniga ühinenud riigi kodanikud, kelle puhul on täidetud ka vastavas riigis asuva alalise elukoha tingimus.

22 Conseil supérieur de la sécurité sociale (kõrgem sotsiaalkindlustuskomisjon, Luksemburg) toob esile, et kuna EU lapse alaline elukoht ei ole Luksemburgis ja ta seal tegelikult ei ela, ei ole peretoetuse saamise õigust ei lapsel isiklikult; ega lapsel ema pereliikmena, kuivõrd tema ema suhtes ei kohaldata Luksemburgi õigust, ega ka lapsel isa pereliikmena.

23 Selleks, et EU laps saaks peretoetusi EU pereliikmena peaks EU, kelle suhtes kohaldatakse Luksemburgi õigust tulenevalt tema töölepingust Luksemburgis, Conseil supérieur de la sécurité sociale'i (kõrgem sotsiaalkindlustuskomisjon, Luksemburg) hinnangul kuuluma kahepoolse konventsiooni kohaldamisalasse. 1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsiooni kohaldamisala piirneb selle konventsiooni artiklite 3 ja 4 järgi konventsiooni osalisriikide kodanike ja alaliste elanikega.

24 EU väidab, et nimetatud piirangud kujutavad endast töötajate liidus vaba liikumist ja võrdset kohtlemist käsitlevate Euroopa põhimõtete riivet, viidates eelkõige ELTL artiklile 45, mis näeb ette, et tagatakse töötajate liikumisvabadus liidu piires, mis tähendab igasuguse kodakondsusel põhineva liikmesriikide töötajate diskrimineerimise kaotamist nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul; samuti viitab EU määruse nr 883/2004 artiklile 4, mis tagab, et isikud, kelle suhtes määrus kohaldamisele kuulub, saavad iga liikmesriigi õigusaktide alusel samasuguseid soodustusi ja nende suhtes kehtivad samasugused kohustused kui nimetatud riigi kodanike suhtes.

25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Euroopa Kohus otsustas oma 15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsuses Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16), et ühe liikmesriigi pädevad sotsiaalkindlustusasutused peavad EÜ artikli 39 (nüüd ELTL artikkel 45) alusel neil lasuvate kohustuste kohaselt võtma vanaduspensioniõiguse omandamise raames arvesse kindlustusperioode, mis teise liikmesriigi kodanik on kolmandas riigis täitnud, kui asjaomase liikmesriigi pädevad asutused võtavad samasugustel tingimustel tasutud sissemaksete puhul esimesena nimetatud liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel sõlmitud kahepoolse rahvusvahelise lepingu alusel selliseid kindlustusperioode arvesse siis, kui need on täitnud tema enda kodanikud.

26 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tekib järelikult küsimus, kas peretoetuste valdkonnas ja sama Euroopa põhimõtte alusel on 1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsioon kohaldatav EU suhtes, kuigi ta ei ole kummagi selle konventsiooni osalisriigi kodanik ega alaline elanik.

27 Neil asjaoludel otsustas conseil supérieur de la sécurité sociale (kõrgem sotsiaalkindlustuskomisjon, Luksemburg) kohtuasjas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas ühe liikmesriigi pädevad sotsiaalkindlustusasutused (nagu käesoleval juhul Caisse pour l'avenir des enfants (laste tuleviku kassa, Luksemburg) peavad ELTL artiklist 45, direktiivist 2004/38 […] ning määrusest […] nr 883/2004 ja eriti selle määruse artiklist 4 neile tulenevate kohustuste kohaselt maksma perehüvitisi teise liikmesriigi kodanikule, kui kõnealused pädevad asutused tunnistavad samasugustel tingimustel enda kodanike ja alaliste elanike õigust peretoetustele esimesena nimetatud liikmesriigi (Luksemburgi Suurhertsogiriik) ja kolmanda riigi (Brasiilia Liitvabariik) vahel sõlmitud kahepoolse rahvusvahelise konventsiooni alusel?

2. Kas jaatava vastuse korral ja juhul, kui eespool viidatud kohtuotsuses [15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsus Gottardo; C-55/00, EU:C:2002:16)] kinnitatud põhimõtet laiendatakse perehüvitiste kontekstile, võib pädev asutus sotsiaalkindlustuse valdkonnas, täpsemalt perehüvitiste valdkonnas – käesoleval juhul Caisse pour l'avenir des enfants (laste tuleviku kassa, Luksemburg), Luksemburgi Suurhertsogiriigi riiklik perehüvitiste asutus – (asjaomase kahepoolse konventsiooni) osalisriikide kodanike ja muude Euroopa Liidu liikmesriikide kodanike ebavõrdset kohtlemist objektiivselt põhjendada kaalutlustega, mis on seotud asjaomase asutuse väga raske finants- ja halduskoormusega?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

28 Oma küsimustega, mida tuleb käsitleda koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELTL artiklit 45 koostoimes määruse nr 883/2004 artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui esimese liikmesriigi pädevad ametiasutused keelduvad maksmast teise liikmesriigi kodanikule, kes töötab esimeses liikmesriigis, ent ei ela seal, perehüvitisi koos emaga kolmandas riigis elava lapse eest, kui need ametiasutused tuvastavad, et nende hüvitiste saamise samade tingimuste esinemisel on nende oma kodanikel ja alalistel elanikel esimese liikmesriigi ja selle kolmanda riigi vahel sõlmitud kahepoolsest rahvusvahelisest konventsioonist tulenevalt õigus saada perehüvitisi. Samuti soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus võimalusel teada, kas asjaomase haldusorgani suure finants- ja halduskoormuse kaalutlustele võib tugineda, et objektiivselt õigustada ebavõrdset kohtlemist asjasse puutuva kahepoolse konventsiooni osalisriikide kodanike ja muude liidu liikmesriikide kodanike vahel.

29 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 99 kohaselt võib Euroopa Kohus, kui eelotsuse küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.

30 Käesolevas kohtuasjas tuleb seda sätet kohaldada.

31 Kõnesoleval juhul on selge, et EU töötab Luksemburgis piirialatöötajana, on kindlustatud Luksemburgi sotsiaalkindlustusskeemis ja on Luksemburgis tulumaksukohustuslane. Kuivõrd tema suhtes kohaldatakse Luksemburgi õigust, sest tema tööleping on sõlmitud Luksemburgis, palub EU maksta oma lapsele peretoetusi sotsiaalkindlustusseadustiku artikli 269 esimese lõigu punkti b alusel, mille järgi on peretoetustele õigus „lapse pereliikmetel vastavalt kohaldatavale rahvusvahelise õiguse aktile: Luksemburgi õiguse kohaldamisalasse kuuluvatel isikutel, kes kuuluvad ühtlasi ka ühenduse määruste või mõne muu Luksemburgi poolt sotsiaalkindlustuse valdkonnas sõlmitud kahe- või mitmepoolse akti kohaldamisalasse, mis näeb ette peretoetuste maksmise töökohajärgse riigi õigusnormide alusel".

32 Esmalt olgu märgitud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt kuuluvad elukohast ja kodakondsusest olenemata ELTL artikli 45 kohaldamisalasse kõik liidu kodanikud, kes on kasutanud õigust töötajate vabale liikumisele ja on tegutsenud kutsealaselt muus liikmesriigis kui nende päritoluliikmesriik (vt eelkõige 12. detsembri 2002. aasta kohtuotsus de Groot, C-385/00, EU:C:2002:750, punkt 76; 28. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Petersen, C-544/11, EU:C:2013:124, punkt 34, ning 14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Jacob ja Lennertz, C-174/18, EU:C:2019:205, punkt 21).

33 Arvestades käesolevas kohtuasjas esitatud küsimusi, tuleb järgmiseks viidata Euroopa Kohtu praktikale, mis käsitleb võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamist liidu õiguse ja kahe liikmesriigi või liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel sõlmitud kahepoolse konventsiooni omavahelise suhestumise kontekstis.

34 Mis sellega seoses puudutab kahe liikmesriigi vahel sõlmitud kultuurivaldkonna lepingut, mille kohaselt antakse stipendiumide saamise õigus ainult nende kahe liikmesriigi kodanikele, siis otsustas Euroopa Kohus, et nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 (töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires) artikkel 7 (EÜT 1968, L 257, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15) kohustas liikmesriikide ametiasutusi laiendama kõnealuses kahepoolses lepingus ette nähtud õpitoetuste saamise õigust töötajatele, kes elasid ja töötasid nende territooriumil, ent kellel oli kolmanda liikmesriigi kodakondsus (vt selle kohta 27. septembri 1988. aasta kohtuotsus Matteucci, 235/87, EU:C:1988:460, punktid 16 ja 23).

35 Euroopa Kohus leidis nimelt, et kuigi ühenduse õigusnormi kohaldamist ohustas takistada meede, mis võeti kahepoolse konventsiooni rakendamise raames, sõltumata sellest, et see oli sõlmitud väljaspool asutamislepingu kohaldamisala, oli iga liikmesriik kohustatud lihtsustama selle sätte kohaldamist ja abistama sellega seoses mis tahes teist liikmesriiki, kel lasus ühenduse õigusest lähtuv kohustus (27. septembri 1988. aasta kohtuotsus Matteucci, 235/87, EU:C:1988:460, punkt 19).

36 Nii leidis Euroopa Kohus 27. septembri 1988. aasta kohtuotsuse Matteucci (235/87, EU:C:1988:460) punktis 23, et kahepoolne leping, mis annab õpinguteks mõeldud stipendiumide saamise õiguse üksnes kahe liikmesriigi kodanikele, kes on selle lepingu osapooled, ei või takistada rakendamast oma riigi kodanike ja nimetatud kahest liikmesriigist ühe territooriumil elava ühenduse kodaniku võrdse kohtlemise põhimõtet.

37 Mis lisaks puudutab rahvusvahelist kahepoolset konventsiooni, mille on sõlminud liikmesriik ja kolmas riik topeltmaksustamise vältimise kohta, siis otsustas Euroopa Kohus, et kuigi otsene maksustamine kuulub ainult liikmesriikide pädevusse, ei või need siiski kõrvale hoida ühenduse normide järgimisest (vt selle kohta 21. septembri 1999. aasta kohtuotsus Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, punktid 57-59). Euroopa Kohus otsustas seega, et riigi sees kohustab võrdse kohtlemise põhimõte niisuguse konventsiooni osalisest liikmesriiki võimaldama selliste ettevõtjate püsivatel tegevuskohtadel, kelle asukoht on muus liikmesriigis, saada konventsioonis ette nähtud eelistest osa samadel tingimustel, mis on kohaldatavad ettevõtjate suhtes, kelle asukoht on konventsiooniosalisest liikmesriigis (21. septembri 1999. aasta kohtuotsus Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, punkt 59).

38 Euroopa Kohus viitas sellele kohtupraktikale 15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsuses Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16, punkt 32), mis puudutas Prantsuse kodanikust naise, kes oli töötanud nii Itaalias, Šveitsis kui Prantsusmaal ja kellel ei olnud Itaalias vanaduspensioni saamiseks piisavalt pensioniõigusi, õigust sellele, et ajavahemikud, mille jooksul ta oli olnud Šveitsis ja Itaalias kindlustatud, liidetaks kokku, nagu nägi ette Itaalia Vabariigi ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline kahepoolne leping nende kahe riigi kodanike sotsiaalkindlustuse kohta. Kohtuasjas, kus tehti viidatud kohtuotsus, palus liikmesriigi kohus selgitada, kas Itaalia pädevad sotsiaalkindlustusasutused olid kohustatud neil iseäranis EÜ artikli 39 (nüüd ELTL artikkel 45) alusel lasuvatest kohustustest tulenevalt laiendama peale Itaalia Vabariigi kodanikest töötajate ka muude liikmesriikide kodanikest töötajate suhtes võimalust, et Itaalia vanadushüvitiste arvestamisel võetakse arvesse Šveitsis täitunud kindlustusperioode.

39 Neil asjaoludel rõhutas Euroopa Kohus, et kohustuste täitmisel, mis on võetud rahvusvaheliste lepingutega, olgu siis tegemist liikmesriikidevahelise lepinguga või liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vahelise lepinguga, peavad liikmesriigid järgima liidu õigusest tulenevaid kohustusi, kui EÜ artiklis 307 (nüüd ELTL artikkel 351) ei ole sätestatud teisiti (15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsus Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, punkt 33, ja 21. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Saksamaa, C-546/07, EU:C:2010:25, punkt 42). Asjaolu, et kolmandad riigid ei pea omalt poolt liidu õigusest tulenevaid kohustusi täitma, ei puutu siinkohal asjasse.

40 Järelikult, kui liikmesriik sõlmib kolmanda riigiga kahepoolse rahvusvahelise sotsiaalkindlustuslepingu, mille kohaselt võetakse vanadushüvitiste saamise õiguse tekkimiseks arvesse lepingupooleks olevas kolmandas riigis täitunud kindlustusperioode, peab asjaomane liikmesriik võrdse kohtlemise aluspõhimõttest lähtuvalt andma teiste liikmesriikide kodanikele samu soodustusi, mida saavad selle lepingu alusel tema enda kodanikud, kui ta ei esita keeldumiseks mõnda objektiivset põhjust (15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsus Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, punkt 34).

41 Selle kohta on Euroopa Kohus juba otsustanud, et liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel sõlmitud kahepoolse rahvusvahelise lepingu tasakaalu ja vastastikkuse ohtuseadmine võib tõepoolest olla objektiivne põhjus, mille tõttu selle lepingu pooleks olev liikmesriik keeldub andmast teiste liikmesriikide kodanikele soodustusi, mida tema enda kodanikud kõnealuse lepingu alusel saavad (vt selle kohta 21. septembri 1999. aasta kohtuotsus Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, punkt 60, ja 15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsus Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, punkt 36).

42 15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsuses Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16, punkt 37) asus Euroopa Kohus siiski seisukohale, et Itaalia valitsus ei olnud tõendanud, et liidu õigusest tulenevad kohustused ohustaksid kohustusi, mis Itaalia Vabariik on suhetes Šveitsi Konföderatsiooniga võtnud. Selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjas leidis Euroopa Kohus, et tõsiasi, et Itaalia Vabariik laiendab ühepoolselt teiste liikmesriikide kodanikest töötajate suhtes võimalust võtta Itaalia vanaduspensioniõiguse saamiseks arvesse Šveitsis täitunud kindlustusperioode, ei ohusta kuidagi õigusi, mis Šveitsi Konföderatsioonile Itaalia Vabariigi ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel sõlmitud konventsioonist tulenevad, ega pane talle uusi kohustusi.

43 Euroopa Kohus märkis selles otsuses veel, et pädeva riigisisese ametiasutuse ja Itaalia valitsuse argumentidega, mis olid esitatud, et õigustada oma keeldumist lubada puudutatud isikul täitunud kindlustusperioodide kokkuliitmist – argumendid, mis tuginesid nende ametiasutuste võimaliku finantskoormuse suurenemisele ja halduslikele raskustele koostöös pädevate Šveitsi ametiasutustega, ei saanud põhjendada seda, et Itaalia Vabariik jättis asutamislepingust tulenevad kohustused täitmata.

44 Käesoleval juhtumil töötab Portugali kodanikust EU Luksemburgis, elades ise Prantsusmaal. Tema olukord näib kuuluvat ELTL artikli 45 kohaldamisalasse – artikkel, mis näeb ette, et kaotatakse igasugune kodakondsusel põhinev liikmesriikide töötajate diskrimineerimine nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul; nii EU kui tema laps on hõlmatud määrusega

nr 883/2004, mille artikkel 4 tagab, et isikutele, kelle suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, võimaldatakse iga liikmesriigi õigusaktide alusel samasuguseid soodustusi kui nimetatud riigi kodanikele.

45 Nagu ilmneb eelotsusetaotlusest, asusid Luksemburgi ametiasutused seisukohale, et põhikohtuasja asjaolusid arvestades ei ole EU lapsel õigust peretoetustele ei enda nimel ega ka oma ema ega isa pereliikmena.

46 Käesoleva kohtumääruse punktides 38–42 viidatud kohtupraktikat arvestades ei tundu, et Luksemburgi Suurhertsogiriigi kohustus laiendada võõrtöötajatele sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, samu eeliseid, nagu on kõnealuse konventsiooni alusel Luksemburgi enda kodanikel, riivaks kuidagi konventsiooni tasakaalu ja vastastikkust, kuivõrd niisugune laiendamine ei riivaks kohustusi, mis tulenevad vastutusest, mille Luksemburgi Suurhertsogiriik on võtnud Brasiilia Liitvabariigi ees. Laiendada Luksemburgi territooriumil töötavate muude liikmesriikide kodanike suhtes võimalust saada peretoetusi laste eest, kes ei ela Luksemburgi territooriumil, nii et seda kohaldab ainult Luksemburgi Suurhertsogiriik ühepoolselt, ei riiva õigusi, mis tulenevad Brasiilia Liitvabariigile 1965. aasta sotsiaalkindlustuskonventsioonist ega sea ka sellele kolmandale riigile uusi kohustusi.

47 Lisaks ei saa ka argumendiga, mis rajaneb selle finants- ja halduskoormuse raskusel, millega asjasse puutuvad ametiasutused silmitsi seisaksid, kui neil tuleks laiendada ka muude liikmesriikide kodanikele õigust saada samu soodustusi, mida saavad nende endi kodanikud, iseenesest objektiivselt võttes õigustada selle administratsiooni keeldumist soodustusi selliselt laiendada.

48 Euroopa Kohus on sellega seoses korduvalt otsustanud, et finantskoormuse suurenemisest ja võimalikest halduslikest keerukustest tulenevad põhjused ei saa mingil juhul õigustada nende kohustuste järgimata jätmist, mis tulenevad ELTL artiklis 45 sätestatud kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelust (15. jaanuari 2002. aasta kohtuotsus Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, punkt 38; 16. septembri 2004. aasta kohtuotsus Merida, C-400/02, EU:C:2004:537, punkt 30; 28. juuni 2012. aasta kohtuotsus Erny, C-172/11, EU:C:2012:399, punkt 48, ning 19. juuni 2014. aasta kohtuotsus Specht jt, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ja C-541/12, EU:C:2014:2005, punkt 77).

49 Eeltoodust järeldub, et niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas, kus muu liikmesriigi kodanikust võõrtöötaja lapsel, kes elab koos emaga kolmandas riigis, ei ole perehüvitistele õigust ei iseenda nimel ega ema ega isa pereliikmena, on kõnesoleva töötaja töökohajärgne liikmesriik kooskõlas talle ELTL artiklist 45 ja määruse nr 883/2004 artiklist 4 tulenevate kohustustega põhimõtteliselt kohustatud tunnustama selle lapse õigust perehüvitistele, mida antakse tema oma kodanikele ja alalistele elanikele vastavalt kolmanda riigiga sõlmitud kahepoolsele konventsioonile toetuse andmise samade tingimuste esinemise korral, välja arvatud, kui see liikmesriik suudab oma keeldumist objektiivselt põhjendada. Liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelise kahepoolse konventsiooni tasakaalu ja vastastikkuse ohustamine võib kujutada endast objektiivset õigustust sellele, et kõnesolev liikmesriik keeldub laiendamast muude liikmesriikide kodanikele samu eeliseid, mis tema oma kodanikel konventsiooni alusel on.

50 Eelnevalt esitatud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud eelotsuse küsimustele vastata, et ELTL artiklit 45 koostoimes määruse nr 883/2004 artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui esimese liikmesriigi pädevad ametiasutused keelduvad maksmast teise liikmesriigi kodanikule, kes töötab esimeses liikmesriigis, ent ei ela seal, perehüvitisi koos emaga kolmandas riigis elava lapse eest, kui need ametiasutused tuvastavad, et nende oma kodanikel ja alalistel elanikel on nende hüvitiste saamise samade tingimuste esinemise korral õigus saada perehüvitisi esimese liikmesriigi ja selle kolmanda riigi vahel sõlmitud kahepoolse konventsiooni alusel; vastuolu ei ole juhul, kui neil ametiasutustel on võimalik oma keeldumist objektiivselt põhjendada.

Kohtukulud

51 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

ELTL artiklit 45 koostoimes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui esimese liikmesriigi pädevad ametiasutused keelduvad maksmast teise liikmesriigi kodanikule, kes töötab esimeses liikmesriigis, ent ei ela seal, perehüvitisi koos emaga kolmandas riigis elava lapse eest, kui need ametiasutused tuvastavad, et nende oma kodanikel ja alalistel elanikel on nende hüvitiste saamise samade tingimuste esinemise korral õigus saada perehüvitisi esimese liikmesriigi ja selle kolmanda riigi vahel sõlmitud kahepoolse konventsiooni alusel; vastuolu ei ole juhul, kui neil ametiasutustel on võimalik oma keeldumist objektiivselt põhjendada.

Allkirjad